

T.C.
UYU MAZLIK MAHKEMES

ESAS NO : 2021/176
KARAR NO : 2021/150
KARAR TR : 05/04/2021

ÖZET: Davacıların ta ınmazına davalı idarece fiilen el atılması nedeniyle açılan davanın adli yargı yerince kabul edilmesi ve kararın kesinleşmesi ve fiilen el atılan kısımla ilgili olarak hukuki ihtilafın sona ermesi kar ısında; ta ınmazın di er bölümü üzerindeki hukuki el atma nedeniyle u ranıldı ı önesürülen zararın tazmini istemiyle açılan davanın, imar planından kaynaklanan tazminat davaları kapsamında DAR YARGI YER NDE görülmesi gerekti i hk.

K A R A R

Davacılar : 1-Y.B.
2-H. U.
3-B.U.
Vekili : Av. B. Ç.
Davalı : İçi leri Bakanlığı
Vekili : Av. A. .

I. DAVA KONUSU OLAY

1.Davacılar vekili, dava konusu Diyarbakır İli, Çermik İlçesi, Tepe Mahallesi 336 ada, 3 parsel sayılı ta ınmazın davacıların mü terek arazileri olup, davaya konu ta ınmazın büyük bir kısmının davalı Çermik İlçe Jandarma Komutanlığı tarafından bina ve askeri amaçlara uygun olarak kamula tırma yapılmadan askeri alan ekinde kullanmakta oldu unu, kalan kısmının da imar açısından kullanılamaz durumda oldu unu, ta ınmazın m2 fiyatının 200 TL civarında oldu unu, kamula tırmasız el atma sebebiyle, müvekkillerinin ta ınmazdan faydalanamadı ını ve zararlarının günden güne arttı ını ileri sürerek, davalı idarenin kamula tırmasız el atma sebebiyle u ranılan zarara ili kin olarak fazlaya dair haklarının saklı kalmak kaydıyla imdiklik 10.000 TL'nin haksız el atma tarihinden itibaren hesaplanacak en yüksek faiziyle birlikte davalıdan tahsili ile miras hisseleri oranında tahsili istemiyle adli yargı yerinde dava açmı tır.

II. UYU MAZLI AL K NBA VURU SÜREC

A. Adli Yargıda

2. Çermik Asliye Hukuk Mahkemesinin 03/12/2013 tarihli ve E.2010/160, K.2013/294 sayılı dosyasında, yapılan ke if sonucu hazırlanan bilirki i raporları uyarınca, kamula tırmasız el atılan 36.470,031 m² x 213,66 TL sonucunda el atılan ta ınmazın 7.792.186,82 TL de erinde oldu u, her ne kadar alınan bilirki i raporlarında el atılmayan 45.476,09 m² alanın de er kaybının %50'yi geçmesi sebebiyle bu kalan kısmının da kamula tırması gerekti i yönünde rapor verilm i ise de; Mahkemelerince bu geriye kalan el atılmayan kısmın kamula tırması gerekti i sonucunun benimsendi i, el atılmayan kısmının tüm ta ınmazın %60'ına yakın olu u, geriye kalan kısmın herhangi bir ekilde yapılan ara tırmalar sonucu davalı idare tarafından davacılar kullanımına ili kin herhangi bir engelin söz konusu olmadı ı, el atılan kısma göre daha fazla m²'ye sahip olması sebebiyle el atılmayan 45.476,09 m²'lik alanın yüzölçümü, geometrik durumu ve arazinin kullanım ekli itibariyle de er dü üklü ü olmayaca ı kanaatine varılarak sadece idarenin fiilen el atmı oldu u ve tüm dosya kapsamı ile sabit olan 36.470,0312 m²'lik alanın kamula tırmasına karar verilerek bedel kar ılı nda Hazine adına tapuya kayıt ve tesciline karar verilmesi yönünde karar verilmesi gerekti i gerekçesiyle davanın kısmen kabul-kısmen reddi ile; davalı tarafından kamula tırmasız el atılarak Jandarma Lojmanı ve mü temilatı olarak yapılan yapıların davacılar a ait olan 36.470,031 m²'lik alanın de eri olan 7.792.186,82 TL alaca ın 10.000 TL'sinin dava tarihinden itibaren geri kalan 7.782.186,82 TL'sinin ıslah tarihi olan 22/06/2011 tarihinden itibaren i leyecek yasal faizi ile birlikte davalıdan alınarak tapu kaydı payları oranında ve Çermik Sulh Hukuk Mahkemesinin E.2010/164, K.2010/70, E.2010/67, K.2010/73, E.2010/65, K.2010/72, E.2010/66, K.2010/71, E.2008/95, K.2008/150, E.2008/96, K.2008/15 sayılı veraset ilamlarındaki payları oranında davacılar a ödenmesine, dava konusu Diyarbakır li, Çermik İlçesi, Tepe Mahallesi, 336/3 parsel sayılı ta ınmazın 10/01/2011 tarihli fen bilirki isi raporunda 3A ile gösterilen davacılar adına kayıtlı olan 36.470,031 m² olan alanın tapu kaydının iptali ile Hazine adına tapuya kayıt ve tesciline karar verilm i , bu karar davalı idare vekili ile davacılar vekilince temyiz edilm i tir.

3. Yargıtay 5. Hukuk Dairesinin 30/09/2014 tarihli ve E.2014/7187, K.2014/22765 sayılı dosyasında, Kamula tırma Kanunu'nun 11/1-g maddesi uyarınca, arsalara de erlendirme tarihinden önceki özel amacı olmayan emsal satı lara göre de er biçilmesi gerekti i, bilirki i raporları alınmı olup, bilirki i raporlarından daha önce Yargıtay denetiminden geçerek kesinle en mahkeme kararları emsal olarak incelenerek, bu kararlarda belirlenen m² birim de erlerinin dava tarihine endekslenmesi sonucu bulunan de erin esas alınmasının do ru olmadı ı gibi, yasal olmayan gerekçelerle ta ınmazların imar parseli olup olmadıkları, tapu kayıtları, emlak vergi de erleri birbirlerine olan mesafeleri ile eksik ve üstün yönleri ara tırılıp bilirki i raporları denetlenmeden rapora göre hüküm kurulmasının mümkün olmadı ı; bu durumda taraflara yeniden emsal göstermeleri için imkan tanınması, lüzumu halinde re'sen emsal celbi yoluna gidilerek yeniden olu turulacak bilirki i kurul e li inde ke if yapılp emsal kar ıla tırması suretiyle de erinin tespit edilmesi gerekti i dü ünülmeden eksik inceleme ile hüküm kurulması, birle tirilen davanın davacısı/Ayhan Uysal'ın isminin karar ba lı nda gösterilmemesi, bedel dava tarihi esas alınarak belirlendi inden hüküm altına alınan alaca ın tamamına dava tarihinden itibaren faiz i letilmesi gerekti i dü ünülmeden müdeabihin ıslah yolu ile artırılan kısmı için ıslah tarihinden itibaren faiz ba latılmasının do ru görülmedi i gerekçesiyle, davalı idare ile davacılar vekillerinin temyiz itirazları yerinde oldu undan hükmün bozulmasına karar verilm i tir.

4. Çermik Asliye Hukuk Mahkemesinin 21/03/2017 tarihli ve E.2014/412, K.2017/104 sayılı dosyasında, bozma kararına uyularak yapılan ke if sonucu hazırlanan bilirki i raporu uyarınca mahkemelerinin E.2011/115 sayılı birle en dosyasının kısmen kabulüne, davalı tarafından kamula tırmasız el atılarak jandarma lojmanı ve mü temilatı olarak kullanılan yapıların davacılar a ait olan 8.573,26 m² lik alanın de eri olan

1.800.384,60 TL nin Yargıtay bozma ilamı do rultusunda dava tarihi olan 24/05/2011 tarihinden itibaren i lyecek yasal faizi ile birlikte davalıdan alınarak tapu kaydı payları oranında ve Çermik Sulh Hukuk Mahkemesinin veraset ilamlarındaki payları oranında davacılara ödenmesine, mahkemelerinin E.2014/412 sayılı dosyasının kısmen kabulüne, davalı tarafından kamula tırmamız el atılarak jandarma lojmanı ve mü temilatı olarak kullanılan yapıların davacılara ait olan 8.573,26 m2 lik alanın de eri olan 1.800.384,60 TL nin Yargıtay bozma ilamı do rultusunda dava tarihi olan 23/07/2010 tarihinden itibaren i lyecek yasal faizi ile birlikte davalıdan alınarak tapu kaydı payları oranında ve Çermik Sulh Hukuk Mahkemesinin veraset ilamlarındaki payları oranında davacılara ödenmesine, dava konusu Diyarbakır li, Çermik lçesi, Tepe Mahallesi, 336/3 parsel sayılı ta ınmazın 28/04/2016 tarihli fen bilirki isi raporunda, krokide A, B harfleri ile gösterilip ye il kalemle boyanan 8.573,26 m2 lik alanın davacılar adına olan tapu kaydının iptali ile Hazine adına tapuya kayıt ve tesciline, 6100 sayılı HMK.'nın 1 ve devamı maddeleri gere ince davalının dava konusu ta ınmaza yaptı ı hukuki el atma nedeniyle açılan dava bakımından mahkemelerinin görevsizli ine karar verilmi , bu karara kar ı davalı idare vekili tarafından temyiz isteminde bulunulmu tur.

5. Yargıtay 5. Hukuk Dairesinin 18/12/2017 tarihli ve E.2017/29853, K.2017/28953 sayılı dosyasında, davalı idare vekilinin a a ıdaki bent dı ında kalan sair temyiz itirazları bozma ile kesinle en yönlere ili kin oldu undan yerinde görülmedi i, ancak, asıl dava ve birle en davada davacıların hisseleri oranında bedele hükmedilmesi gerekirken her iki dava yönünden tam pay bedeline hükmedilmesi, do ru de ilse de; bu yanılığının giderilmesi yeniden yargılama yapılmasını gerektirmedi inden, gerekçeli kararın hüküm fıkrasının düzeltilerek onanmasına karar verilmi , bu karara kar ı davalı idare vekili karar düzeltme isteminde bulunmu tur.

6. Yargıtay 5. Hukuk Dairesinin 05/07/2018 tarihli ve E.2018/2900, K.2018/13971 sayılı dosyasında, davacı vekilince dava de eri ıslah ile 8.020.000,00-TL'ye arttırıldı ından kısmen kabule karar verilip, davalı idare lehine de vekalet ücreti takdir edilmesi gerekti i, birle tirilen davanın davacısı Ayhan Uysal dı ındakilerin adlarının gerekçeli karar ba lı ında gösterilmedi i, bu kez yapılan inceleme ile anla ılmakla, davalı idare vekilinin karar düzeltme isteminin kabulü ile Dairelerinin 18/12/2017 tarihli ve E.2017/29853, K.2017/28953 sayılı düzeltilerek onama kararı kaldırılarak yeniden yapılan incelemede; asıl dava ve birle en dava, kamula tırmamız el atılan ta ınmaz bedelinin tahsili istemine ili kin oldu u; mahkemece, uyulan bozma kararı gere ince inceleme ve i lem yapılarak hüküm kuruldu u; kararın, davalı idare vekilince temyiz edildi i; davalı idare vekilinin a a ıdaki bent dı ında kalan sair temyiz itirazları bozma ile kesinle en yönlere ili kin oldu undan yerinde görülmedi i; ancak, asıl dava ve birle en davacıların hisseleri oranında bedele hükmedilmesi gerekirken her iki dava yönünden tam pay bedeline hükmedilmesi, dava kısmen kabul edildi inden reddedilen miktar yönünden davalı idare lehine vekalet ücreti verilmesi gerekti inin dü ünülmemesi, birle tirilen davanın davacısı Ayhan Uysal dı ındakilerin adlarının gerekçeli karar ba lı ında gösterilmemesi do ru de ilse de; bu yanılığının giderilmesi yeniden yargılama yapılmasını gerektirmedi inden, gerekçeli kararın hüküm fıkrasının; 1-a ve 1-b nolu bentlerindeki (1.800.384,60) rakamının hükümden çıkartılmasına, yerine 1- a bendinde (112.524,03) rakamının; 1-b bendinde (1.687.860,56) rakamının yazılmasına, yeni bir bendi olarak (Kendisini vekil ile temsil ettiren davalı idare lehine reddedilen miktar üzerinden hesaplanan 62.196,00-TL nispi vekalet ücretinin davacılarından alınarak davalıya verilmesine,) cümlesinin yazılmasına, gerekçeli karar ba lı ının (Birle en Dosya Davacısı) kısmına (G.B., O.U., E. G., S.Ç., A.U., T.Ö., S. G., S. A., B.U., M.Ç., .A., H.D., M. D., B.U., N.U., N.U., E.G., N.S., H. G., A.Ç., H.Ö.) isimlerinin eklenmesine, hükmün böylece düzeltilerek onanmasına karar verilmi , bu karar kesinle mi tir.

7. Davacılar vekili bu kez Diyarbakır li, Çermik İlçesi, Tepe Mahallesi, 336 ada, 3 parselde bulunan ta inmaza davalı idarece hukuki olarak el atılan 52.459,70 m² lik alanla ilgili olarak olu tu u önesürülen zararın tazmini istemiyle idari yargı yerinde dava açmı tır.

B. dari Yargıda

8. **Diyarbakır 3. dare Mahkemesinin 17/02/2021 tarihli ve E.2018/2119 sayılı dosyasında**, Uyu mazlıkta; davacıların hissedarı oldu u Diyarbakır li, Çermik İlçesi, Tepe Mahallesi, 336 ada, 3 parselinde kayıtlı ta inmaza kamula tırmasız el atıldı ndan bahisle Çermik Asliye Hukuk Mahkemesi'nin E:2014/412 sayılı esasında görülen davada 21/03/2017 tarih ve K:2017/104 sayılı kararı ile ta inmazın fiili olarak el atılan kısmına yönelik olarak davanın kısmen kabulü ile tazminata hükmedildi i, davaya konu ta inmazın hukuk el atılan bölümleri yönünden ise görevsizli ine karar verilerek Mahkemelerinin esasına kaydedilen davada davacılar a ait aynı ta inmaz yönünden hem fiili el atma hem de hukuki el atma durumunun mevcut oldu unun anla ıldı ı, bunun üzerine anılan Mahkemenin 21/03/2017 tarih ve E.2014/412, K.2017/104 sayılı kararı ile davanın görev yönünden reddine karar verildi i; bu durumda; yerle ik yargısal içtihatlar birlikte de erlendirildi inde, davalı idarece dava konusu ta inmazın bir kısmına fiili müdahalede bulunuldu u anla ıldı ndan davanın görüm ve çözümünün adli yargı yerinin görevine girdi i sonucuna varıldı ı gerekçesiyle, davanın adli yargının görev alanına girdi i sonucuna varıldı ndan, 2247 sayılı Uyu mazlık Mahkemesinin Kurulu ve leyi i Hakkında Kanun'un 19. maddesi uyarınca görevli yargı yerinin belirlenmesi için dosyanın Uyu mazlık Mahkemesine gönderilmesine karar verilmi tir.

III. LG L HUKUK

A. Mevzuat

9. Anayasa'nın 125. maddesinin son fıkrası öyledir:

" dare, kendi eylem ve i lemlerinden do an zararı ödemekle yükümlüdür."

10. 2577 sayılı dari Yargılama Usulü Kanunu'nun " dari dava türleri ve idari yargı yetkisinin sınırı" ba lıklı 2. maddesi öyledir:

"1. (De i ik: 10/6/1994 - 4001/1 md.) dari dava türleri unlardır:

a) (ptal: Anayasa Mahkemesinin 21/9/1995 tarihli ve E:1995/27, K:1995/47 sayılı kararı ile; Yeniden Düzenleme: 8/6/2000-4577/5 md.) darî i lemler hakkında yetki, ekil, sebep, konu ve maksat yönlerinden biri ile hukuka aykırı olduklarından dolayı iptalleri için menfaatleri ihlâl edilenler tarafından açılan iptal davaları,

b) dari eylem ve i lemlerden dolayı ki isel hakları do rudan muhtel olanlar tarafından açılan tam yargı davaları

c) (De i ik: 18/12/1999-4492/6 md.) Tahkim yolu öngörülen imtiyaz artla ma ve sözle melerinden do an uyu mazlıklar hariç, kamu hizmetlerinden birinin yürütülmesi için yapılan her türlü idari sözle melerden dolayı taraflar arasında çıkan uyu mazlıklara ili kin davalar.

2. dari yargı yetkisi, idari eylem ve i lemlerin hukuka uygunlu unun denetimi ile sınırlıdır. dari mahkemeler; yerinelik denetimi yapamazlar, yürütme görevinin kanunlarda ve Cumhurba kanlı ı kararnamelerinde gösterilen ekil ve esaslara uygun olarak yerine getirilmesini kısıtlayacak, idari eylem ve i lem niteli inde veya idarenin takdir yetkisini kaldıracak biçimde yargı kararı veremezler."

11. 3194 sayılı mar Kanunu'nun "Planların hazırlanması ve yürürlü e konulması" ba lıklı 8. maddesi öyledir:

"Planların hazırlanmasında ve yürürlü e konulmasında a a da belirtilen esaslara uyulur.

a) Bölge planları; sosyo - ekonomik geli me e ilimlerini, yerle melerin geli me potansiyelini, sektörel hedefleri, faaliyetlerin ve alt yapıların da ulumunu belirlemek üzere hazırlanacak bölge planlarını, gerekli gördü ü hallerde Devlet Planlama Te kilatı yapar veya yaptırır.

b) mar Planları; Nazım mar Planı ve Uygulama mar Planından meydana gelir. Mevcut ise bölge planı ve çevre düzeni plan kararlarına uygunlu u sa lanarak, belediye sınırları içinde kalan yerlerin nazım ve uygulama imar planları ilgili belediyelerce yapılır veya yaptırılır. (Ek cümle:14/2/2020-7221/6 md.) Planlar, plan de i iklikleri ve plan revizyonları; kayıt altına alınmak ve ar ivlenmek üzere Bakanlıkça olu turulan elektronik ortama yüklenmek ve aynı sistem üzerinden Plan lem Numarası almak zorundadır. Planlar, belediye meclisince onaylanarak yürürlü e girer. (Yeniden düzenleme dördüncü cümle: 12/7/2013-6495/73 md.) Bu planlar onay tarihinden itibaren belediye ba kanlı mca tespit edilen ilan yerlerinde ve ilgili idarelerin internet sayfalarında bir ay süreyle e zamanlı olarak ilan edilir. Bir aylık ilan süresi içinde planlara itiraz edilebilir. Belediye ba kanlı mca belediye meclisine gönderilen itirazlar ve planları belediye meclisi onbe gün içinde inceleyerek kesin karara ba lar.

Belediye ve mücavir alan dı nda kalan yerlerde yapılacak planlar valilik veya ilgisince yapılır veya yaptırılır. Valilikçe uygun görüldü ü takdirde onaylanarak yürürlü e girer. (Yeniden düzenleme üçüncü cümle: 12/7/2013-6495/73 md.) Onay tarihinden itibaren valilikçe tespit edilen ilan yerinde ve ilgili idarelerin internet sayfalarında bir ay süreyle e zamanlı olarak ilan edilir. Bir aylık ilan süresi içinde planlara itiraz edilebilir. tirazlar valili e yapılır, valilik itirazları ve planları onbe gün içerisinde inceleyerek kesin karara ba lar.

(Ek paragraf:14/2/2020-7221/6 md.) mar planları ve bu planlardaki de i ikliklerin nerede askıya çıktı na dair bilgilendirme ilanı, askı süresi ile e zamanlı olarak ilgili muhtarlıkların panosunda duyurulur. Ayrıca plan de i ikli i hakkında, de i ikli e konu alanda görülebilir bir ekilde en az 2 adet tabela ile 30 gün süreyle bilgilendirme yapılır.

(Ek paragraf:14/2/2020-7221/6 md.) Kentsel tasarım projeleri uygulama imar planlarıyla birlikte hazırlanabilir. Bu kentsel tasarım projelerinin uygulamasına ili kin usul ve esaslar Bakanlıkça belirlenir.

Onaylanmı planlarda yapılacak de i iklikler de yukarıdaki usullere tabidir.

Kesinle en imar planlarının bir kopyası, Bakanlıkça olu turulan elektronik ortamdaki Ulusal Co rafı Bilgi Sistemi Altyapısı üzerinden, ilgili idaresi tarafından, ar ivlenmek üzere

Bakanlı a gönderilir.

mar planları alenidir. Bu aleniyeti sa lamak ilgili idarelerin görevidir. Belediye Ba kanlı ı ve mülki amirlikler, imar planının tamamını veya bir kısmını kopyalar veya kitapçıklar haline getirip ço altarak tespit edilecek ücret kar ılı nda isteyenlere verir.

(Ek paragraf:14/2/2020-7221/6 md.) Kesinle en imar planları veya parselasyon planlarına kar ı kesinle me tarihinden itibaren her halde be yıl içinde dava açılabilir.

(Ek paragraf:14/2/2020-7221/6 md.) mar planlarında bina yükseklikleri y ençok: serbest olarak belirlenemez.

(Ek paragraf:14/2/2020-7221/6 md.) Sanayi alanları, ibadethane alanları ve tarımsal amaçlı silo yapıları hariç olmak üzere mer'i imar planlarında y ençok: serbest olarak belirlenmi yükseklikler; emsal de erde de i iklik yapılmaksızın çevredeki mevcut te ekküller ve siluet dikkate alınarak, imar planı de i iklikleri ve revizyonları yapılmak suretiyle ilgili idare meclis kararı ile belirlenir. Bu ekilde ilgili idare tarafından belirlenmeyen yükseklikler, maliyetleri döner sermaye i letmesi gelirlerinden kar ılanmak üzere Bakanlıkça belirlenir. Olu acak maliyetlerin %100 fazlası ilgili idaresinden tahsil

edilir. Bu ekinde tahsil edilememesi halinde ilgili idarenin 2/7/2008 tarihli ve 5779 sayılı 1 Özel darelerine ve Belediyelere Genel Bütçe Vergi Gelirlerinden Pay Verilmesi Hakkında Kanun gere ince aktarılan paylarından kesilerek tahsil olunur. Tahsil olunan tutarlar, Bakanlı ın döner sermaye i letmesi hesabına gelir olarak kaydedilir.

c) (Ek: 3/7/2005 - 5403/25 md.) (De i ik:4/7/2019-7181/6 md.)

Tarım arazileri, 3/7/2005 tarihli ve 5403 sayılı Toprak Koruma ve Arazi Kullanımı Kanununda belirtilen izinler alınmadan; tarımsal amaç dı ında kullanılamaz, planlanamaz, köy ve/veya mezraların yerle ik alanı ve civarı veya yerle ik alan olarak tespit edilemez.

..."

12. 6745 sayılı Yatırımların Proje Bazında Desteklenmesi ile Bazı Kanun ve Kanun Hükmünde Kararnamelerde De i iklik Yapılmasına Dair Kanun'la 2942 sayılı Kamula tırma Kanunu'na eklenen Ek Madde 1'in birinci fıkrasının birinci cümlesi öyledir:

"Uygulama imar planlarında umumi hizmetlere ve resmî kurumlara ayrılmak suretiyle mülkiyet hakkının özüne dokunacak ekinde tasarrufu hukuken kısıtlanan ta ınmazlar hakkında, uygulama imar planlarının yürürlü e girmesinden itibaren be yıllık süre içerisinde imar programları veya imar uygulamaları yapılır ve bütçe imkânları dâhilinde bu ta ınmazlar ilgili idarelerce kamula tırılır veya her hâlde mülkiyet hakkını kullanmamasına engel te kil edecek kısıtlılı ı kaldıracak ekinde imar planı de i ikli i yapılır/yaptırılır."

B. Yargı Kararları

13. Yargıtay çtihadı Birle tirme Hukuk Genel Kurulunun 11/02/1959 tarihli, E.1958/17, K.1959/15 sayılı kararının, III. bölümü öyledir:

"...

III- stimlâksiz el atma halinde amme te ekkülü stimlâk Kanununa uygun hareket etmeden ferdin malını elinden almı olması sebebiyle kanunsuz bir harekette bulunmu durumdadır. Ve bu bakımdan dava Medeni Kanun hükümlerine giren mülkiyete tecavüzün önlenmesi veya haksız fiil neticesinde meydana gelen zararın tazmini davasıdır. Ve bu bakımdan adliye mahkemesinin vazifesi içindedir.

Bundan ba ka, bir amme te ekkülü tarafından bir tesisin yaptırılması sırasında Devlet malı olmayan yerlerden toprak alınması veya böyle yerlere toprak veya moloz yı ılması neticesinde meydana gelen zararların tazmini davası da ba kasının malına amme te ekkülüniün diledi i gibi el atma hakkı bulunmadı ı ve plan ve projelere ve artnamelere ba kasının malına ihtiyaca göre el atılabilmesini gerektirecek esaslar konulamayaca ı cihetle, haksız fiilden do an bir tazminat davası sayılır.

Yapılan i lerin plan veya projeye aykırı olarak yapılması hali de idari karara aykırı bir hareket bulunması itibariyle yine idari kararın tabiki olan birfiil sayılamaz ve bu bakımdan bu iddia ile açılmı bir dava haksız fiilden do an bir davadan ibaret olacaktır.

Bu bentte anılan davalar, içtihadı birle tirme kararının dı ında kaldıklarından kararın bunlara ümulü yoktur. ..."

14. 2942 sayılı Kamula tırma Kanunu'nun Geçici 6. maddesinin bazı fıkralarının iptali yönündeki taleple Anayasa Mahkemesine yapılan itiraz (somut norm denetimi) ba vurusunda Anayasa Mahkemesi 25/09/2013 tarihli, E.2013/93, K.2013/101 sayılı kararıyla; yapılan itiraz ba vurusu, *ba vuran mahkemenin yetkisizli i nedeniyle reddedilmi tir.* Kararın ilgili kısmı öyledir:

"...

Türk hukukunda 'füli yol'un en karakteristik örne i, 'kamula tırmasız el atma'lardır. Kamula tırmasız el atma, idarenin, bir ki iye ait ta ınmazı bilerek veya bilmeyerek kamula tırmaya ili kin usul ve kurallarına uymaksızın ve bir bedel ödemeksizin i gal ederek kamu hizmetine tahsis etmesi ekinde tanımlanmaktadır. Buna göre, kamula tırmasız el

atmadan söz edilebilmesi için, ki iye ait gayrimenkulün idarece (kamu hizmetinde kullanılmak amacıyla) i gal edilmi olması ve bu i galin kanunda öngörülen usul ve esaslara uyularak tesis edilmi bir kamula tırma i lemne dayanmadan gerçekle tirilmi olması gerekmektedir. Bu ekilde, idarenin hukuk dı ı eyleminden kaynaklanan fiili el atmaların, özel ki ilerinin haksız fiil te kil eden eylemlerinden hiçbir farkının bulunmadı ı, bu nedenle bu tip eylemlerden do an zararların da özel ki ilerinin haksız fiilinden do an zararlarda oldu u gibi adli yargıda dava konusu edilmesi gerekti i kabul edilmektedir.

Ba vuran Mahkemede görülen davaya konu olayda, davacıya ait ta inmaz, imar planlarıyla'dere mutlak koruma alanı'sınırları içine alınmı ve bu nedenle davacının ta inmaz üzerindeki tasarruf yetkisi kısıtlanmı tır. Davacının tasarruf yetkisinin kısıtlanmasının, davacının mamelekinde azalma meydana getirebilece i tartı masızdır. Ancak, davacının mülkü üzerinde tasarruf etme hakkının kısıtlanması, idarenin bir eyleminden de il, idari bir i lem niteli inde oldu u tartı masız olan imar planından kaynaklanmaktadır. Olayda, idarenin fiili el koyma niteli i ta ıyan bir eylemi henüz bulunmamakta, aksine kanunen yapması gereken kamula tırma i lemlerini yapmamak biçiminde tezahür eden bir eylemsizli i söz konusudur.

Öte yandan, kamula tırmasız el atmadan söz edilebilmesi için ta inmaz zilyetli inin idareye geçmesi ve ta inmazın fiilen kamu hizmetine tahsis edilmi olması gerekmektedir. Oysa, Mahkemede görülen davaya konu olayda oldu u gibi'imar kısıtlamaları'nda ta inmaz zilyetli i malikte kalmaya devam etmekte olup yalnızca malikin tasarruf yetkisinin, ilgili mevzuattan kaynaklanan bazı kısıtlamalara maruz kalması söz konusu olmaktadır.

Sonuç olarak, davacının ta inmazının imar planlarında'dere mutlak koruma alanı'nda bırakılması nedeniyle tasarruf hakkının kısıtlanmasının kamula tırmasız el atma olarak nitelendirilemeyece i, bunun, idari bir i lem olan imar planlarının zorunlu bir sonucu oldu u ve tasarruf hakkının kısıtlanması sebebiyle do an zararın ancak idari yargıda açılacak bir tam yargı davasına konu edilebilece i sonucuna ula ılmaktadır. Dolayısıyla bakılmakta olan dava, itiraz ba vurusunda bulunan Mahkemenin görev alanına girmemektedir.

Nitekim, Anayasa'nın 158. maddesiyle, adli, idarî ve askerî yargı mercileri arasındaki görev ve hüküm uyu mazlıklarını kesin olarak çözümlenmeye yetkili kılınan Uyu mazlık Mahkemesinin istikrar bulmu içtihatları da bu yöndedir (Örne in; 4.2.2013 günlü, E.201/107, K.2013/230 sayılı kararı).

..."

15. 6745 sayılı Kanun'la 2942 sayılı Kanun'a eklenen Ek Madde 1'in birinci fıkrasının "Bu süre içerisinde belirtilen i lemlerin yapılmaması hâlinde ta inmazların malikleri tarafından, bu Kanunun geçici 6 ncı maddesindeki uzla ma sürecini ve 3194 sayılı mar Kanununda öngörülen idari ba vuru ve i lemleri tamamlandıktan sonra ta inmazın kamula tırmasından sorumlu idare aleyhine idari yargıda dava açılabilir." ekindeki ikinci cümlesi; Anayasa Mahkemesinin 20/12/2018 tarihli, E.2016/181, K.2018/111 sayılı kararıyla iptal edilmi tir.

16. Uyu mazlık Mahkemesinin 08/07/2019 tarihli, E.2019/213, K.2019/416 sayılı kararında; Anayasa Mahkemesinin iptal kararının (bkz 13), Uyu mazlık Mahkemesinin bu konuda istikrar bulmu kararları do rultusunda, yargı yolunun de i mesini gerektirecek bir duruma yol açmadı ı belirtilmi tir. Kararın ilgili kısmı öyledir:

"...

ptal edilen bölüm içerisinde kalan 'Bu süre içerisinde belirtilen i lemlerin yapılmaması hâlinde ta inmazların malikleri tarafından, bu Kanunun geçici 6 ncı maddesindeki uzla ma sürecini ve 3194 sayılı mar Kanununda öngörülen idari ba vuru ve i lemleri tamamlandıktan sonra ta inmazın kamula tırmasından sorumlu idare aleyhine idari yargıda dava açılabilir.' cümlesi kapsamında, bakılan görev uyu mazlı ında yargı yolunun de i ip de i meyece i hususu irdelendi inde; davacıların ta inmazları üzerinde tasarruf etme hakkının kısıtlanmasının, idarenin bir eyleminden de il, idari bir i lem niteli indeki imar planından kaynaklanması; davacıların bu i lem sebebiyle do du unu iddia ettikleri zararın ancak idari yargıda açılacak bir tam yargı davasına konu edilebilece inin tartı masız olmasının yanında; Anayasa Mahkemesinin belirtilen kararının gerekçesinde; bu konuya ili kin uyu mazlıkların

*adli yargıda görülmesinin gerekti i, di er bir anlatımla ta ınmazın malikleri tarafından idari yargıda dava açılabilce inin hukuka aykırı oldu u yönünde herhangi bir irdelemeye yer verilmedi i gözetildi inde; Mahkememizin bu konuda istikrar bulmu kararları do rultusunda, yargı yolunun de i mesini gerektirecek bir durum bulunmadı ı sonucuna varılmı tır.
..."*

IV. NCELEME VE GEREKÇE

A. İlk nceleme

17. Uyu mazlık Mahkemesinin Celal Mümtaz AKINCI'nın ba kanlı ında, Üyeler ükrü BOZER, Mehmet AKSU, Birol SONER, Aydemir TUNÇ, Nurdane TOPUZ ve Ahmet ARSLAN'ın katılımlarıyla yapılan 05/04/2021 tarihli toplantısında; 2247 sayılı Kanun'un 27. maddesi uyarınca yapılan incelemeye göre, dare Mahkemesince, anılan Kanun'un 19. maddesine göre ba vuruda bulunulmu oldu u, Mahkemece idari yargı dosyasının ekinde adli yargı dosyası ile birlikte Uyu mazlık Mahkemesine gönderildi i ve usule ili kin herhangi bir noksanlık bulunmadı ı anla ıldı ından görev uyu mazlı ının esasının incelenmesine oy birli i ile karar verildi.

B. Esasın ncelenmesi

18. Raportör-Hakim Gül en AKAR PEHL VAN'ın, davanın çözümünde idari yargının görevli oldu u yolundaki raporu ile dosyadaki belgeler okunduktan, ilgili Ba savcılarca görevlendirilen Yargıtay Cumhuriyet Savcısı Halil brahim Ç FTÇ ile Danı tay Savcısı Yakup BAL'ın davada idari yargının görevli oldu u yolundaki sözlü açıklamaları da dinlendikten sonra gere i görü ülüp dü ünüldü:

19. Dava; Diyarbakır li, Çermik lçesi, Tepe Mahallesi, 336 ada, 3 parselinde tapuya kayıtlı ta ınmazın büyük bir kısmının askeri bina ve askeri amaçlara uygun olarak kamula tırma yapılmadan askeri alan olarak kullanılmakta oldu u ile kalan kısmının da imar açısından kullanılamaz halde bulunması nedeniyle fazlaya ili kin hakları saklı kalmak kaydıyla imdilik 10.000,00-TL tazminatın yasal faiziyle birlikte tazmini istemiyle açılmı tır.

20. Dosyanın incelenmesinden; Çermik Asliye Hukuk Mahkemesinde ikame edilen davada Mahkemenin E.2010/160, K.2013/294 sayılı dosyasında verilen kararın taraflarca temyiz edildi i, Yargıtay 5.Hukuk Dairesinin 30/09/2014 tarih ve E.2014/7187, K.2014/22765 sayılı kararı ile bozulması üzerine yargılamaya Çermik Asliye Hukuku Mahkemesinin E.2014/412 sayılı yeni esası ile devam edilerek 21/03/2017 tarih ve K.2017/104 sayılı kararı ile davaya konu ta ınmazın hukuken el atılan bölümleri yönünden görevsizli ine karar verildi i, bu karar üzerine 07/12/2018 tarihinde Diyarbakır li, Çermik lçesi, Tepe Mahallesi, 336 ada, 3 parselinde tapuya kayıtlı ta ınmazın (bu ta ınmaz 23/10/2018 tarihinde ifraz görerek 336 ada 15,16 ve 17 numaralı parseller olarak ayrıldı ı ve bu parsellerden 15 ve 16 sayılı parsellerin de Maliye Hazinesi adına tescil edildi i ve bu parsellere ili kin adli yargı yerinde karar verildi i, 17 numaralı parselin ise idari yargı dosyasında görülen tazminat davasının konusu oldu u) hukuken el atıldı ı iddia olunan 53.459,70 m²'lik kısmı için kamula tırmasız el atma nedeniyle u ranılan zararların tazmini istemiyle görülmekte olan davanın açıldı ı; Kayseri 2. dare Mahkemesine sunulan 29/12/2020 tarihli Bilirki i Raporu'nda; dava konusu ta ınmazın, imar planında isabet etti i tüm alan kullanımları yönünden sorumlu idarenin Kocasinan Belediyesi oldu unun de erlendirildi i, ta ınmaz üzerindeki 6,08 m² alanlı fiili el atmanın asfalt yol yapılmak suretiyle oldu unun tespit edildi i, kalan 7.598,92 m²'lik kısımda ise hukuki el atma bulundu unun de erlendirildi inin belirtildi i, adli yargıda açılan davada, ta ınmazın fiili el

atıldı ı belirtilen kısmı ile ilgili olarak i in esasına dair karar verildi i ve bu kararın kesinle ti i, hukuki el atıldı ı de erlendirilen kısım içinse yargı yolu yoklu u sebebiyle verilen red kararının kesinle mesi üzerine hukuki el atma yönünden idari yargıda açıldı ı anlaşılan davanın görüm ve çözümünde idari yargı yerinin görevli oldu u sonucuna varılmış tır.

21. Yukarıda belirtilen hususlar göz önünde bulunduruldu unda, Diyarbakır 3. dare Mahkemesinin 17/02/2021 tarihli ve E.2018/2119 sayılı ba vurusunun reddine karar vermek gerekmi tir.

V. HÜKÜM

Açıklanan gerekçelerle;

A. Davanın çözümünde DAR YARGININ GÖREVL OLDU UNA,

B. Diyarbakır 3. dare Mahkemesinin 17/02/2021 tarihli ve E.2018/2119 sayılı BA VURUSUNUN REDD NE,

05/04/2021 tarihinde, OY B RL LE KES N OLARAK karar verildi.

Ba kan	Üye	Üye	Üye
Celal Mümtaz AKINCI	ükürü BOZER	Mehmet AKSU	Biröl SONER
	Üye	Üye	Üye
	Aydemir TUNÇ	Nurdane TOPUZ	Ahmet ARSLAN